

SOBRE LA DENOMINACIÓ DELS CARRERS DE BELLREGUARD

Jaume BORRÀS GREGORI

ELS NOMS DE CARRER A BELLREGUARD

1. PRESENTACIÓ

L'estudi sobre la denominació dels carrers de Bellreguard, les línies principals del qual presente en aquest article, és un treball universitari que naix dins l'assignatura "Comentari de Textos" del departament de Teoria dels llenguatges la qual és impartida pel professor Ricard Morant i Marco en el quart curs de Filologia Catalana, Universitat de València.

La finalitat és estudiar l'evolució toponímica dels carrer de la localitat de Bellreguard, un dels pobles que configuren la comarca de La Safor. A més de la motivació acadèmica existeix una altra que és difondre el contingut d'aquest estudi als veïns del poble a fi que coneguen un aspecte més de la pròpia història local a través d'una cosa tan pròxima i quotidiana com són els noms dels seus carrers.

2. INTRODUCCIÓ

El plantejament del treball ha estat preferentment basat en la búsqueda d'informació a l'Arxiu de l'Ajuntament de qualsevol document que ens forni informació. L'esquema del treball ha consistit en una constatació diacrònica de l'evolució dels carrers destacant els següents aspectes: l'any, la documentació consultada, el motiu del canvi o nova denominació, i el consistori d'aquells moments i altres aspectes rellevants (Annex nº 1).

Aquest estudi s'ha realitzat sobre els carrers del poble i comprén el període que abraça des de la primera documentació escrita existent a l'Ajuntament de 1871 fins al 1995.

Les fonts bibliogràfiques utilitzades són les següents:

- Llibres de festes.
- Acte de naixement i de defunció.
- Actes de plenari i certificacions, així com informació oral de persones majors de 85 anys.

3. DESCRIPCIÓ

D'aquesta recerca m'agradaria subratllar en primer lloc alguns carrers amb els criteris següents:

- CRONOLÒGIC: Aquells carrers que tenim constància de la seva existència ja al segle XIX.

Exemple: Carrer Major (Annex nº 2).

- QUANTITAT DE CANVIS: Carrers que han sofert major nombre de canvis.

Exemple: Avinguda d'Alacant (Annex nº 3).

En segon lloc voldria deixar constància d'altre tipus de consideracions significatives:

- Tots els carrers del poble han estat batejats amb noms de diverses connotacions:

- RELIGIOSOS: Sant Vicent, Sant Roc, Sant Antoni...
- HISTÒRICS: Rei en Jaume, Dos de Maig...
- POLÍTICS: Marqués de Sotelo, Queipo de Llano...
- CULTURALS: Pau Casals, mestre Padilla...
- LOCALS/COMARCALS: dels Mar, Trinquet...
- DE CIUTATS: València, Gandia...

- Certs fets històrics han propiciat el que uns carrers es diguen d'una manera o d'altra.

La tradició religiosa el nostre poble ha determinat que gairebé tots els carrers existents fins el 1945 han estat inspirats en el santoral: Sant Josep, Sant Miquel, Sant Antoni...

- La victòria de les esquerres el 1936 canvien de signe els noms amb la novetat de: Emilio Castelar, Mariana Pineda, Pablo Iglesias, Avda. del Proletariado...

Amb l'arribada de la dictadura a més del restabliment dels noms de sants s'imposen una sèrie de militars afins al règim: Avda. del Caudillo, José Antonio Primo de Rivera, Queipo de Llano, General Moscardó...

La democràcia suposa per una banda l'aparició i reconeixement de tota una sèrie d'intel·lectuals valencians que fins aquell moment havien estat ignorats: Joanot Martorell, V. A. Estellés, A. March, Enric Soler i Godes... i per altra el canvi de tots els carrers a la nostra llengua, cosa que suposa un retrobament del poble amb la pròpia tradició cultural i lingüística.

- La tradició oral ens ha recordat que paral·lelament a denominació oficial dels carrers de la localitat ha existit una altra popular. Així per exemple el carrer Ramón y Cajal ha estat anomenat sempre "La Corbella" per la seva

semblança amb l'instrument agrícola, o el carrer del Mar conegut com a "El camí de la Hula" perquè era el camí per on passava el ramat que anava a pasturar a terres més baixes, a prop de la mar; o el carrer Queipo de Llano com a de la farmàcia o el Caixer.

També cal posar de manifest que el creixement urbanístic de Bellreguard ha suposat l'aparició de nous carrers que indiquem en períodes de temps i que ajuden a apropar-nos a la ideologia o característiques de l'època en qüestió:

1.871 - 1.900

Sant Vicent
Plaça Major
Sant Roc
Ecce-Homo
Sant Josep
Sant Antoni
Carrer Major
Camí Reial
Sant Miquel
Sant Francesc
Sant Doménec
Carrer del Mar

1.901 — 1.925

Trinquet

1.926 — 1.950

Marqués de Sotelo
Ramón y Cajal
Queipo de Llano
Plaça del Mercat

1.951 — 1.975

Clot de l'Era
Rei En Jaume
Dos de Maig
Palleter
Cervantes
Colón
De l'Església
Lope de Vega
General Moscardó
Santa Teresa
Abadia
Pl. Abilio Orts
València
Gandia
Pl. Espanya
Mestre Padilla
Pau Casals
Mestre Giner
Pintor Pinazo
José Ribera
Marqués del Turia

1.976 — 1.995

Rodafam
Sotaia
Pau Picasso
Joan Pesset
Avinguda de la Safor
Josep Renau
Camí d'Almoines
Travessia d'Almoines
Travessia Sant Vicent
Roís de Corella
Camí Vell Cementeri
Pl. Bazzano
Barranc
Monestir de Cotalba
Tarongers
Del Xalet
Del Tirant
Sanchis Guarner
Dels Esports
V. Andrés Estellés
E. Soler i Godes

4. CONSIDERACIONS FINALS

A partir de la descripció cronològica i temàtico-ideològica que hem fet de l'evolució dels carrers de Bellreguard es pot observar:

- que durant molts anys ha viscut de cul a la mar (no existeix cap carrer relacionat amb el món marítim, llevat del carrer del Mar).
- l'afició dels veïns del poble a la pilota així com a la música (quasi sempre ha existit una banda de música).
- la tradició religiosa ha quedat palesa amb el bateig de carrers relacionats amb el santoral i amb la particularitat d'un carrer que conserva la seva forma llatina.
- amb la dictadura els noms de militars o persones afins al règim protagonitzen els canvis de carrers o nous carrers.
- a partir de la democràcia el nom d'intel·lectuals valencians és reconegut en el bateig de nous carrers en un homenatge pòstum ja que tots ells pràcticament són morts.
- sols el nom d'un fill de la localitat s'ha perpetuat en la denominació d'una plaça.

En definitiva, aquests canvis als carrers mostren el pas d'una societat conservadora, religiosa i castellanitzada a una altra progressista, laica, però respectuosa i incorporadora de les tradicions i valenciana que cerca les seves arrels i els seus signes d'identitat. De segur que aquests canvis locals d'un poble com Bellreguard el trobaríem a qualsevol altre del País.

Per últim cal dir que el treball queda obert a noves aportacions i pendent d'informació bibliogràfica i complementària d'aquells noms de carrers que tanta cosa tenen a dir en la història i personalitat d'un poble.

ANNEX 1

**ESTUDI SOBRE LA DENOMINACIÓ DELS CARRERS DE
BELLREGUARD, 1994/1995**

NOM DEL CARRER					
ANY					
DOCUMENTACIÓ CONSULTADA					
MOTIU					
ALCALDE					

ASPECTES A DESTACAR:

ANNEX 2

**ESTUDI SOBRE LA DENOMINACIÓ DELS CARRERS DE
BELLREGUARD, 1994/1995**

NOM DEL CARRER	Mayor	Mayor	Obispo Benlloch	Cardenal Benlloch	Luis Sirval
ANY	11-3-1871	23-12-1904	9-10-1909	23-10-1921	9-4-1936
DOCUMENTACIÓ CONSULTADA	Llibre naixements	Sessió extraord.	Sessió ordinària	Sessió ordinària	Sessió ordinària
MOTIU	—	Elecció de Concejals	Visita del bisbe a la població	Nomenament de cardenal	Carvi denominació
ALCALDE	—	Miquel Ferrandis París	José Carbonell Escrivá	Ismael Moscardó Pascual	Antonio Borrás Ibáñez

ASPECTES A DESTACAR:

1. En el llibre de Registre Civil de naixements nº 1 de la localitat (Període: 14-01-1871) consta que Diego Marco Canet, va nèixer al carrer "Mayor nº 24".
2. En l'acta de la sessió extraordinària de 23 de desembre de 1904 i baix la presidència de Don Miguel Ferrandis París, consta el següent: "... se acordó que el colegio de la casa capitular se instale en la entrada o planta baja de la misma y el de la escuela de niños en la entrada de la casa del vecino de este pueblo José Aragonés Morant de la calle Mayor nº 23 previo permiso del dueño..."
3. En l'acta de la sessió ordinària del dia 9 d'octubre de 1909 i baix la presidència de D. José Carbonell Escrivá, com alcalde interí, consta el següent: "A propuesta del Sr. Presidente y para perpetuar la memoria de la visita hecha a esta población por su hijo adoptivo el Excmo. Sr. Don Juan Benlloch, Obispo de la Seo de Urgel con motivo de haber celebrado las bodas de plata del sacerdocio el Canónigo Don Juan Cremades... acodó variar el nombre de la calle Mayor por de 'Calle del Obispo Benlloch...'"

ANNEX 2

ESTUDI SOBRE LA DENOMINACIÓ DELS CARRERS DE BELLREGUARD, 1994/1995

NOM DEL CARRER	Cardenal Benlloch	Mayor			
ANY		2-2-1984			
DOCUMENTACIÓ CONSULTADA		Sessió ordinària			
MOTIU		Canvi de nom i de llengua			
ALCALDE		Joaquín Muñoz Femenia			

ASPECTES A DESTACAR:

4. En l'acta de la sessió ordinària del dia 23 d'octubre de 1921 i baix la presidència de D. Ismael Moscardó, consta el següent: *"El Sr. alcalde manifestó que, como consta a los demás señores Concejales, la calle que está rotulada bajo el nombre del obispo Benlloch había sufrido variación por acuerdo del ayuntamiento y se titula calle del Cardenal Benlloch."*
5. En l'acta de la sessió ordinària del 9 d'abril de 1936 i baix la presidència de D. Antonio Borràs Ibáñez, consta: *"Acuerdan rotular, la calle conocida del Cardenal Benlloch, por Luís Sirval..."*

ANNEX 3

ESTUDI SOBRE LA DENOMINACIÓ DELS CARRERS DE BELLREGUARD, 1994/1995

NOM DEL CARRER	Camino Real	La Carretera	Camino Real	La Carretera	Santa Cruz
ANY	23-3-1871	30-11-1883	12-1-1888	22-8-1905	30-1-1916
DOCUMENTACIÓ CONSULTADA	Llibre naixements	Llibre naixements	Acta Naixements	Sessió supletòria	Sessió ordinària
MOTIU	—	—	—	Queixa de veïns	Lloguer casa cuartel
ALCALDE	—	—	—	Fernando Pellicer Cánoves	Miguel Costa Castillo

ASPECTES A DESTACAR:

1. En el llibre de Registre Civil de naixements nº 1 de la localitat (Període: 14-01-1871 fins a 20-12-1871) consta que Vicenta María Giménez García, va nèixer en "Camino Real nº 40".
2. Segons consta en l'acta de naixement de Emilio Marco Cremades va nèixer en la "Carretera, cuya casa no tiene número".
3. Segons consta en l'acta de naixement de de Juan Bautista Gregori Giménez, va nèixer en "Camino Real cuyo nombre se ignora".
4. En l'acta de la sessió supletòria de 22 d'agost de 1905, i baix la presidència de D. Fernando Pellicer Cánoves consta el següent: "Acto seguido se manifestó per la Alcaldía de que por algunos vecinos de la calle Mayor lindantes a la esquina de la CALLE DE LA CARRETERA se habían formulado quejas a consecuencia de una ventanilla que existe en la casa que habita el vecino Francisco Vicente Aunión Aunión..."
5. En l'acta de la sessió ordinària del dia 30 de gener de 1916, i baix la presidència del Sr. Alcalde Miguel Costa Castillo, es manifesta el següent: "Que el cuartel de la Guardia Civil instalado en la calle S. Francisco nº 1 no reúne condiciones higiénicas y por tanto se indica como lugar apropiado una casa de Dª Angela Martínez Guillermo situada en la calle Santa Cruz, sin número".

ANNEX 3

ESTUDI SOBRE LA DENOMINACIÓ DELS CARRERS DE BELLREGUARD, 1994/1995					
NOM DEL CARRER	Camino Real	Avenida del Proletari.	Avenida del Caudillo	Avinguda d'Alacant	
ANY	14-2-1924	27-8-1936	3-3-1941	2-2-1984	
DOCUMENTACIÓ CONSULTADA	Sessió ordinària	Sessió ordinària	Sessió ordinària	Sessió ordinària	
MOTIU	Registre fiscal	Canvi denomin.	Registre fiscal	Canvi de nom i de llengua	
ALCALDE	F. Vicente Ballester Ciscar	Antonio Borràs Ibànez	Ernesto Orts Pellicer	Joaquín Muñoz Femenia	
ASPECTES A DESTACAR:					
<p>6. Registrar una casa en el carrer en el carrer de Camino Real nº 3 a nom de Jaime Muñoz Carbonell.</p> <p>7. En l'acta de la sessió ordinària del dia 27 d'agost de 1936 i baix la presidència de l'Alcalde D. Antonio Borràs Ibànez, consta: <i>"Por unanimidad de los Gestores asistentes acordó: Rotular las calles de esta población, a saber: avenida del Proletariado la calle Santa Cruz."</i></p> <p>8. És el primer document encontrat en el qual es constata el nom de "Avenida del Caudillo" després de l'últim canvi.</p>					

